

ANMELDELSER

DAVID ABULAFIA: *A Mediterranean Emporium: The Catalan Kingdom of Majorca*. Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press 1994. 292 sider. ISBN 0-521-32244-8 hardback. Pris £35.00.

Mallorca har ikke altid været en ferieø. Den har heller ikke været en isoleret bondeø i hele sin forhistorie. Engang var den et handelsknudepunkt, og på datidens betingelser så kosmopolitisk som i dag. Spaniens historie orienterer sig ikke bare mod Latinamerika, ja, Spanien er ikke bare Spanien, og spansk historie er derfor en såre indviklet sag. Som de fleste vil vide, er Catalunya nærmest slet ikke Spanien, men fylder alligevel en hel del. Catalunya vender mod øst, mod Middelhavet, og strakte sig engang et pænt stykke op i nutidens Frankrig. Dagens catalanske nationalister gør en opmærksom på forholdet mindst én gang om dagen, og historien bekræfter deres opfattelse. I de tider, hvor byer som Venezia, Dubrovnik og Genova herskede på havet, spillede Barcelona med. Og det gjorde Ciutat de Mallorca også. Det catalanske sørige, som Abulafia behandler i denne bog, har alt med denne handelens og byernes storhedstid at gøre.

Det er uhyre vanskeligt i dag at forestille sig de politiske forhold i den behandlede periode, det tidlige 1200-tal til 1500. Fyrster skændtes, forbrødredes, mageskiftede, krige- des og ledsagede det hele med bjerge af jura af en art, som umiddelbart forekommer ganske forskruet. Man har virkelig brug for lidt kulturelle indsigter og oversigter, hvis man skal fatte begivenhederne. Abulafias bog gør det desværre ikke nemmere. Jeg skaffede mig den, fordi emnet lød utroligt interessant, og jeg ville stadig gerne læse en forståelig fremstilling af den historie. Den foreliggende bog er alt det, fordomsfulde antropologer forestiller sig ved historieskrivning. Den udgør for

det første en uendelig opremsning af navne, steder, tekster, love, dokumenter, aftaler, hændelser osv., krydret med regnskaber og henvisninger til andre studier, man heller ikke kender. Men det er ikke det værste.

Forfatteren deler efternavn med en fremstående familie på Mallorca i den pågældende periode, og det må være derfor, han – for det andet – ind imellem kan fremkomme med vurderinger som „the Jews did not necessarily resent the commands to gather together, so long as they were provided with suitable facilities“ (s. 77). Man skulle tro, han havde været der selv, for der bliver i hvert fald ikke fremlagt nogen kilde til denne opfattelse. Og det er jo sært i en bog så propfuld af kildehenvisninger. Dette påfaldende fravær gælder systematisk for en lang række andre bemærkninger af samme „i deres sko ville jeg have ment“-karakter, der straks får etno(krono)-centrisme-alarmerne til at slå til, i hvert fald hos mig. På den ene side altså en rent ud ufordøjelig mængde af kildefaste detaljer – og på den anden side en ganske forbavsende, naiv spontaneisme i vurderingen – man kvier sig ved at kalde det analyse – af fortidens synspunkter.

Substansen i bogen (som, såvidt jeg forstår, er et banebrydende arbejde) vedrører dels de statsretlige forhold mellem Roussillon, Aragonien, Catalonien og øerne i Middelhavet, dels udviklingen og organiseringen af den søgående handel i perioden, og dels forholdene for den religiøst og kulturelt blandede befolkning i Ciutat de Mallorca.

For liebhavere.

Anne Knudsen
*Institut for Historie, Kultur og
Samfundsbeskrivelse
Odense Universitet*